
Lekker Inclusief?!

3 oktober 2019

subsessie: Zwangerschap en overgang: de (werk)vloer op

AAN DE SLAG MET ZWANGERSCHAP EN OVERGANG

In de subsessie ‘Zwangerschap en overgang: de (werk)vloer op’ bespreekt het theatergezelschap Kracht van Beleving de invloed van zwangerschap en overgang op de werkvloer. Deze twee levensfasen zijn nog steeds taboe. Dat benadrukt ook recent onderzoek van Amsterdam UMC, dat in opdracht van WOMEN Inc. werd gehouden en werd gefinancierd door Instituut Gak.

Op het podium staan vier vrouwen, een gitaar en een berg verkleedkleden. Paulien stelt het gezelschap voor als Kracht van Beleving. Zij, Annemarie, Bartelijnn en Alice maken theater van verhalen en ervaringen. Al snel wordt duidelijk dat de zaal bepaalt wat er gespeeld gaat worden.

Nog veel verbetering mogelijk

De samenwerking tussen WOMEN Inc. en Amsterdam UMC, Vitaliteit op de werkvloer, ligt ten grondslag aan deze subsessie. We gaan het hebben over hoe er op de werkvloer wordt omgegaan met zwangerschap en de overgang. Allereerst vraagt Paulien met welke redenen mensen hier zijn. Reacties variëren van: “Binnen mijn organisatie is er een hoog ziekteverzuim”, tot: “De overgang is onzichtbaar, hoe moet ik ermee omgaan?” en: “Mijn management herkent het niet, ik wil deze informatie meenemen naar m’n organisatie.” Een ondernemer/vroedvrouw in de zaal vertelt over de vele moeders die ze ziet en hoeveel daarvan vanwege de geboorte van een kind een achterstand oplopen

---

op de arbeidsmarkt. “Je denkt dat we in een ontwikkelde maatschappij leven, maar met name voor mensen met een minimaal inkomen valt er nog heel veel te verbeteren”, luidt haar observatie. Het theatergezelschap speelt hier meteen op in door met minimale bewegingen en geluid de reacties uit het publiek te verbeelden.

En nu?!

Dan komt er een scène voorbij over een werkgever en werknemer. De werknemer wil vertellen dat ze twaalf weken zwanger is, maar komt er bij haar leidinggevende nauwelijks doorheen. Op het moment dat ze het grote nieuws vertelt, reageert de werkgever geschokt: “Hoe moet dat nou straks met het lopende onderzoek?!” Het publiek is eenduidig over wat de werkgever anders moet doen: de werknemer meer aandacht schenken bij binnenkomst. Maar er wordt ook gesteld dat de werkgever met een dilemma zit: enerzijds moet ze empathie hebben voor de zwangere vrouw, anderzijds is er de verantwoordelijkheid voor het bedrijf. Dat gegeven mag best op tafel, maar wel ná de verbinding.

De acteurs gaan weer aan de slag met de reacties uit het publiek. En zo komen we steeds dichterbij de ideale situatie waarbij de werkgever empathisch reageert en de werknemer meedenkt over een concreet plan van aanpak. Paulien, Annemarie, Bartelijn en Alice zorgen met humor maar ook diepgang voor een gemoedelijke sfeer in de zaal. Dan onderbreken ze hun theaterspel om deskundige en onderzoeker Elena Bendien aan het woord te laten. Bendien is namens het Amsterdam UMC betrokken bij het project Vitaliteit op de werkvloer.

De werknemer praat niet, de werkgever vraagt niet

Gezondheid vrouw niet belangrijk

“In eerste instantie onderzochten we welke vraagstukken er zijn op het gebied van zwangerschap en werk en daar kwamen drie elementen uit: de organisatie, de gezondheid van het kind en die van de vrouw. Uit ons onderzoek blijkt dat aandacht voor die laatste, de gezondheid van de vrouw, compleet wegvalt.” Bendien verduidelijkt haar verhaal met het gegeven dat twee zaken het belangrijkste worden gevonden tijdens een zwangerschap: dat het kindje gezond wordt geboren, en dat het werk van de vrouw er zo weinig

---

mogelijk onder lijdt. De gezondheid van de vrouw is niet aan de orde. “Vrouwen willen zichzelf bewijzen en vertellen pas heel laat dat ze zwanger zijn. Ze verbergen het zolang ze kunnen. Dit gaat ten koste van zowel de gezondheid van de vrouw als haar productiviteit. Ons onderzoek toont aan dat de werknemer niet praat en de werkgever niet vraagt. Het is een kwestie van vertrouwen.”

Als Bendien haar verhaal beëindigt, is de zaal even stil. Genoeg aanleiding voor het theatergezelschap om weer aan de slag te gaan. Ze laten de zwangerschap even voor wat het is en starten met een andere levensfase van de vrouw: de overgang.

Taboeonderwerp

De scène gaat over een werknemer die al 27 jaar bij een onderwijsinstelling werkt, maar de laatste tijd veel zit de dagdromen. Ze vergeet bepaalde taken en kampt met fysieke problemen als opvliegers. De leidinggevende ziet met name de geestelijke instabiliteit en denkt dat haar werknemer tegen een burn-out aan zit. Er volgt een gesprek tussen beide waarbij de werknemer niet wil toegeven dat het niet goed met haar gaat, en de werkgever haar signalen verkeerd interpreteert. Het publiek krijgt te horen dat dit veelvuldig gebeurt, waardoor vrouwen van middelbare leeftijd te vaak en te lang thuiszitten. De overgang is immers geen ziekte en met de juiste aandacht en aanpassingen kan er gewoon gewerkt worden. Die combinatie, overgang en werk, is tot op heden nauwelijks onderzocht.

Bendien: “Tijdens onze deskresearch vond ik over dit thema bijna niks terug.

Het is een enorm taboe. Veel werkgevers en bedrijfsartsen weten bijvoorbeeld niet dat er overgangsconsulenten zijn die ze kunnen inschakelen.” Vanuit het publiek volgen enkele opmerkingen als afsluiting van de subsessie. Een vrouw geeft aan dat de babyboom van na de Tweede Wereldoorlog ervoor heeft gezorgd dat we nu te maken hebben met een enorme groep vrouwen die in de leeftijdsfase van de overgang zitten, en werken. De masculiene wereld is hier niet op voorbereid: mannen, die de arbeidsmarkt leiden, zien de overgang niet als hun probleem. Dat is het echter wel. Het is een gezamenlijk vraagstuk, of in ieder geval, dat moet het worden.

Meer over Vitaliteit op de werkvloer en tips voor werkgevers [vind je hier](#) [1].

» [Zwanger op de werkvloer? Dit team komt voor jou in actie!](#) [2]

